УДК 373.3.015.31 https://doi.org10.31652/3041-1017-2025(5-2)-34

РОЛЬ МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА У СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Оксана Граб[1], Олександр Граб[2], Юлія Якименко[1]

[1]Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,м. Вінниця, Україна

[2]Фізико-математичний ліцей №17 м. Вінниця, Україна

Анотація

У статті висвітлено роль музичного мистецтва в соціальній адаптації молодших школярів, особливості підготовки дітей до інструментального виконавства, формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку засобами музичного мистецтва, залучення їх до музики та виконавської та творчої діяльності.

Метою статті є висвітлення ролі музичного інструментального виконавства у соціальній адаптації дітей молодшого шкільного віку. Підкреслено, що особливу роль в процесі загальнокультурного розвитку дітей відіграє мистецтво як невід'ємна складова культури народу, як спосіб образного освоєння оточуючого світу, як складова духовного життя людини і суспільства. У зв'язку з цим зростає вагомість розробки питань використання мистецтва, зокрема, музичного, яке в образно-звуковій формі відображає та узагальнює досвід емоційного ставлення особистості до життя. Систематичної і цілеспрямованої роботи з формування та вдосконаленню досвіду естетичного відношення потребує кожна особистість незалежно від віку, професійної спрямованості, орієнтації. Особливо важливою вона є для школярів молодшого шкільного віку, найбільш сприятливого періоду розвитку музичних здібностей, коли закладаються основи духовності, свідомості, естетичних та моральних якостей, загальної та художньої культури.

Авторами висвітлюється педагогічний потенціал музичного інструментального виконавства, роль інструментальних музичних творів в пробудженні в дітей інтересу до мистецтва, формування естетичних ідеалів, розуміння і сприймання творів мистецтва, розвиток естетичного почуття і смаку, відповідальності за збереження культурних здобутків суспільства, цілісне світосприймання; духовне та інтелектуальне становлення дітей молодшого шкільного віку в процесі виконання інструментальних музичних творів, залучення дітей до світових цінностей та Європейської музичної культури.

Ключові слова: музичне інструментальне виконавство; музичне мистецтво; інструментальні музичні твори; молодший шкільний вік..

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

UDC 373.3.015.31 https://doi.org10.31652/3041-1017-2025(5-2)-34

THE ROLE OF MUSICAL INSTRUMENTAL PERFORMANCE IN THE SOCIAL ADAPTATION OF CHILDREN OF PRIMARI SCHOOL

Oksana Grab[1], Oleksandr Grab[2], Yuliya Yakymenko[1]

[1]Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

[2]Physics and Mathematics Lyceum No. 17, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

The article highlights the role of musical art in the social adaptation of younger schoolchildren, the features of preparing children for instrumental performance, the formation of aesthetic competence of children of primary school age by means of musical art, their involvement in music and performing and creative activities.

The purpose of the article is to highlight the role of musical instrumental performance in the social adaptation of children of primary school age. It is emphasized that a special role in the process of general cultural development of children is played by art as an integral component of the culture of the people, as a way of figurative mastering the surrounding world, as a component of the spiritual life of a person and society. In this regard, the importance of developing issues of using art, in particular, musical, which in a figurative and sound form reflects and generalizes the experience of an individual's emotional attitude to life. Every person needs systematic and purposeful work on the formation and improvement of the experience of an aesthetic attitude, regardless of age, professional orientation, orientation. It is especially important for primary school children, the most favorable period for the development of musical abilities, when the foundations of spirituality, consciousness, aesthetic and moral qualities, general and artistic culture are laid.

The authors highlight the pedagogical potential of instrumental musical performance, the role of instrumental musical works in awakening children's interest in art, the formation of aesthetic ideals, understanding and perception of works of art, the development of aesthetic feeling and taste, responsibility for the preservation of the cultural achievements of society, a holistic worldview; the spiritual and intellectual formation of primary school children in the process of performing instrumental musical works, involving children in world values and European musical culture.

Keywords: instrumental musical performance; musical art; instrumental musical works; primary school age.

Постановка наукової проблеми. Розвиток основних напрямів української освіти на сучасному етапі її формування супроводжується суттєвим оновленням педагогічної теорії й практики, удосконалюються та застосовуються новітні підходи, відбувається зміна освітньої парадигми, використовується оновлений зміст, застосовуються нетрадиційні форми й методи навчання, пропонуються нові вимоги до професійної підготовки вчителя. З цієї точки зору «необхідно покращити систему освіти та виховання, оскільки розвиток естетичної освіти визначає рівень духовної культури українців, що є проблемою сучасної педагогіки в контексті формування Європейського освітнього простору» [1, с. 112]. «Одним із найважливіших завдань є створення національної системи освіти, яка сприятиме розвитку індивідуальних компетентностей на основі національної культури і мистецтва народу, традицій, залучення підростаючого покоління до досягнень духовної культури» [5, с. 774]. Тому, нова гуманістична програма розвитку освіти, яку в новому столітті Україна взяла спрямовання на першочергове забезпечення розвиту творчого потенціалу особистості учнів, їхню повну самореалізацію. У початковій школі у дітей формується новий рівень самосвідомості. У молодшому шкільному віці відбувається збагачення емоційної сфери дитини, її розвиток,

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

що проявляється у вмінні усвідомлювати, сприймати, аналізувати речі та події.

Основні концептуальні положення розвитку педагогічної освіти відображені в таких державних документах, як Закон України «Про освіту», «Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді», «Концепція розвитку педагогічної освіти» та інших інструктивних документах Міністерства освіти України. У таких державних нормативних документах як «Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті» висвітлені й чітко окреслені оновлені підходи до засад, форм та змісту навчання з метою, щоб вітчизняна освіта змогла успішно інтегруватися у світовий освітній простір та повністю забезпечити реалізацію новітніх технологій розвитку особистості у навчальному та виховному процесі. Реалізація цих важливих і першочергових завдань сучасної освіти належить новій генерації професіоналів – педагогічних кадрів, які володіють високоефективними технологіями і методиками у розвитку та вихованні дітей. Удосконалення галузі мистецької освіти в контексті формування естетичної компетентностей учнів початкової школи, з'ясування педагогічних методів і засобів на уроках мистецької галузі відповідно до вимог Нової української школи та європейських стандартів є важливими питаннями навчання і виховання нового покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розвиток основних напрямів української освіти на сучасному етапі її формування супроводжується суттєвим оновленням педагогічної теорії й практики, удосконалюються та застосовуються новітні підходи, відбувається зміна освітньої парадигми, використовується оновлений зміст, застосовуються нетрадиційні форми й методи навчання, пропонуються нові вимоги до професійної підготовки вчителя. З цієї точки зору «необхідно покращити систему освіти та виховання, оскільки розвиток естетичної освіти визначає рівень духовної культури українців, що є проблемою сучасної педагогіки в контексті формування Європейського освітнього простору» [1, с. 112]. «Одним із найважливіших завдань є створення національної системи освіти, яка сприятиме розвитку індивідуальних компетентностей на основі національної культури і мистецтва народу, традицій, залучення підростаючого покоління до досягнень духовної культури» [5, с. 774]. Тому, нова гуманістична програма розвитку освіти, яку в новому столітті Україна взяла спрямування на першочергове забезпечення розвиту творчого потенціалу особистості учнів, їхню повну самореалізацію. У початковій школі у дітей формується новий рівень самосвідомості. У молодшому шкільному віці відбувається збагачення емоційної сфери дитини, її розвиток, що проявляється у вмінні усвідомлювати, сприймати, аналізувати речі та події.

Основні концептуальні положення розвитку педагогічної освіти відображені в таких державних документах, як Закон України «Про освіту», «Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді», «Концепція розвитку педагогічної освіти» та інших інструктивних документах Міністерства освіти України. У таких державних нормативних документах як «Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті» висвітлені й чітко окреслені оновлені підходи до засад, форм та змісту навчання з метою, щоб вітчизняна освіта змогла успішно інтегруватися у світовий освітній простір та повністю забезпечити реалізацію новітніх технологій розвитку особистості у навчальному та виховному процесі. Реалізація цих важливих і першочергових завдань сучасної освіти належить новій генерації професіоналів – педагогічних кадрів, які володіють високоефективними технологіями і методиками у розвитку та вихованні дітей. Удосконалення галузі мистецької освіти в контексті формування естетичної компетентностей учнів початкової школи, з'ясування педагогічних методів і засобів на уроках мистецької галузі відповідно до вимог Нової української школи та європейських стандартів є важливими питаннями навчання і виховання нового покоління.

Мета статті є дослідження основних аспектів та методичних підходів до процесу інструментальної музично-виконавської діяльності дітей молодшого шкільного віку в контексті Євроінтеграції**.**

Виклад основного матеріалу. Ми вважаємо, що сучасна музична діяльність дітей не повинна обмежуватися співом і слуханням творів, оскільки це пасивний процес і не завжди може бути засобом музичного розвитку дітей. Творчий імпульс у дітей завжди проявляється в їхньому бажанні брати активну участь у творчій самодіяльності, а не просто споглядати чи механічно виконувати задумане. Багато

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

дослідників музичної освіти давно звертали увагу на проблему музичного виховання, дослідження педагогічних умов використання музичного інструментарію в навчальному процесі школи та обґрунтування системного підходу до організації музичного виховання саме учнів початкових класів. Вони відмічають, що творчі та виконавські ініціативи молодших школярів є засобами, які можуть стимулювати та активізувати навчання. Так для емоційного та раціонального пізнання, реалізації творчих здібностей дітей, особиста участь у виконавстві сприяє музичному розвитку учнів. Кожна дитина має певний талант виконавця і композитора, тому першочергове завдання формувати музичну творчість у дітей – звернути їхню увагу саме на те, як вони співають, сприймають музику, грають, імпровізують. Це ідея, яка актуальна для сучасної загальної і музичної освіти, а також є засобом соціалізації дітей з особливими освітніми потребами, які поєднують їхні творчі здібності з різними видами музичної діяльності [2, с. 107].

Психологи та педагоги досліджували можливості активізації та покращення фізичного розвитку молодших школярів засобами музики. Так З. Жофчак та інші педагоги-музиканти також вивчали їх. На уроках у школі більшість педагогів і вчених надають перевагу як співу, так і слуханню музики – основним існуючим засобам розвитку ритмічного, мелодичного та гармонічного слуху, головних структурних компонентів музикальності.

За дослідженнями вчених, фізіологічне формування голосового апарату у дітей завершується у десять років. Крім того, широкий діапазон співочих голосів у молодших школярів значно обмежує різноманітність вокального репертуару, який вони можуть вибрати. Через обмежений час, відведений на музичну діяльність, вчителю бракує часу приділити достатню увагу дітям, які не дуже добре володіють інтонацією, і таких дітей є багато в кожному класі. Тому теорія компенсації музичних здібностей, розроблена Г. Костюком, повинна стати основою музичного розвитку, щоб залучити учнів до активної участі в інструментальному музикуванні.

Система музичного розвитку та інструментального виконавства дітей була розроблена відомим композитором Карлом Орфом, який враховував такі фактори, як особливість молодшого шкільного віку, жвавість дітей, бажання займатися рухливими вправами, грою та інші фактори. Її особливість полягає в тому, що ця система спрямована на всебічне виховання особистості кожної дитини шляхом активного залучення їх до музикування, враховуючи їхні вікові та творчі можливості. Система К.Орфа включає педагогічну майстерність, багатий інструментарій, застосування музично-ритмічної діяльності як важливого засобу розвитку музичних здібностей дітей молодшого шкільного віку, уміння імпровізувати, фантазувати та рухатись відповідно до образного змісту запропонованої музики. Всі ці елементи є важливими компонентами, які сприяють розвитку продуктивної музично-виконавської творчості у дітей. Система К.Орфа сприяє розвитку різноманітних творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку. З іншого боку, багато педагогів стверджують, що це не допомагає учням навчитися вдумливо сприймати музику. Ознайомлення учнів з музичною класичною спадщиною не обмежується творами, які вони можуть виконати. Практичне вивчення цього питання дає підстави вважати, що відома система К.Орфа, поєднана зі структурними елементами музичних занять та за допомогою спеціально розробленої методики, може бути з успіхом використана для розвитку музичного мислення дітей молодшого шкільного віку, розвитку їхньої творчості.

Гра на інструментах не лише не відкидає спів, але й гармонійно поєднується з ним, що значно підвищує цінність музики. Створення відповідного варіанта «Шульверка» в Чехії, розробленого професором В. Пош і композитором П. Ебеном, є доказом цього. В цій системі пісні, що виконані на ритмічних інструментах переважають імпровізаційні інструментальні акомпонементи, використовуються мелодичні інструменти для ритмічної та мелодичної імпровізації. Нанаш погляд, популярність системи K.Orfa та подібних систем у країнах Євросоюзу пов’язана з тим, що елементарне музикування доступне для всіх дітей і є захоплюючим видом музичної діяльності для дітей з особливими освітніми потреебами. Уроки самостійної музики забезпечують рівні умови для всіх дітей.

Звичайно, самостійна музична діяльність учнів є ефективним засобом досягнення мети

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

загальної музичної педагогіки – підготовки активного, компетентного слухача музики. Сучасна Польща теж має свою систему музичного навчання, яка наслідує «орфівський» принцип з деякими змінами, що робить навчання цікавішим завдяки введенню різноманітних музичних інструментів. Формування нових динамічних стереотипів найлегше відбувається в ранніх роках дитинства, а музичні заняття корисні вже в дошкільному віці. Музикальність дитини залежить не тільки від нахилів, що вона отримала від народження, а є результатом поступового розвитку, виховання та навчання. Відсутність активного інструментального виконання в навчальному процесі дітей молодшого шкільного віку призводить до штучної паузи в музичній практиці дітей після дошкільного музичного виховання, що призводить до невиправданої перерви в розвитку дітей.

Сучасні умови розвитку суспільства вимагають від школи кращих методів музичного навчання та розвитку учнів, зосереджуючись на високохудожніх творах. Одним із методів, якіможна запропонувати є самостійна музична діяльність, яка на матеріалі колективного інструментального виконавства на початковому етапі навчання створює міцні основи для музичного розвитку всіх дітей з особливими освітніми потребами. Така діяльність допомагає краще сприймати матеріал, використовувати теоретичні знання на практиці та розвивати творчу самостійність особистості.

Таким чином, вдосконалення і збільшення кількості складових елементів музичної діяльності (інструментальне виконання) повинно бути корисним для вирішення складних навчально-виховних завдань, які виникають у сучасних освітніх умовах. Цей процес повинн бути раціонально поєднаний з іншими видами музичної діяльності. Його навчальні можливості розширюються за допомогою самостійної музично-практичної діяльності, що дозволяє краще зрозуміти структуру і характер музичних творів. Слухання музики – це важка діяльність, яку важко визначити. В порівнянні з іншими видами музичного мистецтва, активність і усвідомленість сприйнятого виглядають непомітними та досить пасивними. Хоча сприймання музики мало виявляється на зовнішньому рівні, це процес, який вимагає участі дитини, так і педагога. Враховуючи психологічні особливості молодшого шкільного віку, реальну моторну діяльність під час слухання, слід зауважити, що діти швидко утримують слухову увагу на розвитку музичної канви. Це пов’язано з тим, що їх природа вимагає практичної діяльності під час слухання музики.

Згідно з аналізом, навчальний матеріал, який використовується для ритмічного навчання, переважно репродуктивний, а не творчий. Як наслідок, «практичні навички дітей, такі як імпровізація, самостійний підбір ритмічного супроводу до пісень, танців, маршів, передача образно-емоційного змісту через виразність рухів і практичне музичне виконання, часто є лише окремими компонентами музичного навчання в молодшому шкільному віці, що є найсприятливішим для розвитку музики» [4, с. 115].

Інструментальне виконання, яке супроводжується внутрішнім приспівуванням, тобто рухом голосових зв’язок, які відтворюють ритмічну канву музики та регулюються відповідно до звукового малюнка, має важливе значення для дітей. Самостійна музична діяльність, особливо в молодшому шкільному віці, є дієвим засобом педагогічного впливу на учнів з недостатнім розвитком слухо-вокальної координації, оскільки це має позитивний вплив на загальний музичний розвиток школярів. Вони вважають це необхідною умовою розвитку вдумливої, чутливої та творчої естетичної особистості. Відповідно до виявлення музичних здібностей учнів, гармонійне поєднання різних видів музичної діяльності під час навчання дозволяє всім учням бути залученими в процесі музикування в рівних умовах, оптимально поєднати гру та спів, інструментальне виконання та слухання музичних творів як ефективних методів розвитку та активізації музичної діяльності самостійно. Співвідношення гри та співу є основою для єдності художнього та технічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Поступове удосконалення практичного виконання на цій основі сприяє розвитку музично-слухової уяви, що позитивно впливає на навчання гри на музичних інструментах і глибину розуміння змісту музичного твору. «Нагромадження певного музично-практичного досвіду у молодших школярів є важливою умовою успішного розвитку самостійної музичної діяльності, добре засвоєні форми співу та музично-ритмічний

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

супровід роблять творчість молодших школярів яскравішою та повною, незалежно від їх природних здібностей» [6, с. 19].

Особливість виконавських музичних умінь полягає в тому, що вони поєднують знання з певними діями, пов'язаними зі сприйняттям музики. Аналіз самостійно оцінює взаємозв'язок знань і умінь у два етапи. На першому етапі формується набір певних музично-слухових уявлень, а на другому етапі ці уявлення перетворюються на знання. «Удосконалення самостійних умінь є основою формування теоретичних і практичних навичок самостійної музичної діяльності. Володіння такими навичками визначає рівень сформованості навичок музичного виконавства» [7, с. 72].

Порівняння – є п'ятим компонентом інтелектуального способу самостійної музичної діяльності. У процесі порівняння музичних творів необхідно враховувати логіко-дидактичні стандарти. Вони полягають у тому, що молодшим школярам важко зрозуміти відмінності між ними, оскільки порівнювати можна лише однорідні музичні твори, загальні. Багато речей впливають на здатність самостійно порівнювати музичні твори. Це включає ступінь складності музики, здатність ідентифікувати спільні та відмінні елементи, а також різноманітність мислення. «Порівняння музичних творів і контрастність їх частин відкривають безмежні можливості для творчого мислення музикантів. Вміння виділити найважливіше є наступним компонентом інтелектуального способу самостійної музичної діяльності» [6, с. 20].

Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку полягають в тому, що аналізувати текст музичного твору, виділяти важливе дітям у цьому віці складно, їм не притаманне абстрактне мислення. Вони не вміють розмірковувати в теоретичному аспекті, оскільки судження є складною формою мислення. Це дуже «важливо для музично-творчої діяльності молодших школярів, оскільки головне при розвитку самостійних музичних умінь і навичок націлене на розумне застосування виконавських умінь та знань» [9, с. 78].

Отже, враховуючи психологію молодшого шкільного віку та здатність учнів тривалий час концентрувати увагу на навчальних предметах, а також схильність до чуттєво-пізнавальної діяльності, необхідно поступово навчати учнів планувати теоретичну та практичну діяльність. Використання ударно-ритмічних і звуко-висотних інструментів як інструментів, за допомогою яких у молодших школярів розвиваються інтелектуальні, загальні та соціальні способи самостійних дій, може позитивно вплинути на розвиток їхніх самостійних навичок виконання музичних завдань за допомогою системного підходу. На кожному етапі необхідно враховувати: достатнє відтворення учнями під час виконання музично-практичних завдань; інтерес учнів до музичного виконавства; самоконтроль за правильністю та послідовністю своїх особистих навчальних дій протягом усього періоду виконання музично-практичних і виконавських завдань; дидактичні фактори, запропоновані нами для системи самостійної діяльності, полягають у послідовному виконанні музичних завдань.

В процесі інструментальної музичної діяльності необхідно враховувати наступне: чіткість уявлення дітьми мети і значення музичного завдання, основних шляхів і послідовності їх виконання; різноманітність індивідуальних підходів до навчання, які оптимізують співвідношення між здібностями і складністю завдань; досвід самостійного виконання завдань, отриманий на попередніх заняттях; якість навичок і рівень підготовки для самостійного виконання музично-практичних завдань.

Висновки. Педагогічний потенціал музичної освіти полягає у включенні дітей в активне суспільне життя шляхом музично-виконавської діяльності дітей; визначення способів, за якими можна підвищити психічний та фізіологічний розвиток за допомогою матеріалу колективного музикування, найкращих умов і ефективних методів керівництва музичною інструментальною діяльністю, шляхів соціалізації молодших школярів. Зважаючи на вищесказане, музична освіта передбачає доступність навчання для кожної дитини, застосування різних мистецьких засобів задля покращення розумової, фізичної і творчої діяльності дітей молодшого шкільного віку..

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Список використаних джерел

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інтерактивні технології навчання у вищому педагогічному навчальному закладі: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ фірма «Планер, 2013. 309 с.
2. Коваль Т. В. Виховання молодших школярів засобами української народної пісні в умовах Нової української школи. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 27. Том 3. С. 107-112.
3. Зузяк Т. П. Становлення й розвиток педагогічної освіти на Поділлі (кінець XVIII- початок XXст.) : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 452 с.
4. Мальов С. В. Формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку: методичний посібник. Вінниця. Вид-во «Твори», 2024. 120 с. ISBN 978-617-558-183-4
5. Марущак О.В., Зузяк Т.П., Соловей В.В., Кізим С.С. Синергія цифрових технологій та засобів національного орнаменту у формуванні естетичних уявлень фахівців культури і мистецтва. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. Вип. 9 (15). С. 774. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9(15)-770-781
6. Тодосієнко Н. Л., Коваль Т. В., Граб О. Д. Арт педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця, 2024. Вип. 76. С. 19-27. https://vspu.net/nzped/index.php/nzped Фахове видання (Б). https://doi.org/10.31.652/2415-7872-76-19-2703.pdf
7. Brovchak, L. S., Starovoit, L. V., Likhitska, L. M., Todosiienko, N. L., & Shvets, I. B. (2024). Integrating music, drama and visual arts in extracurricular programs: enhancing psychological development in early school-aged children. Sapienza: International Journal of Interdisciplinary Studies, 5(3), e24052. https://doi.org/10.51798/sijis.v5i3.791
8. Lazarenko, N., Kolomiiets, A., & Kolesnik, K. (2022). Peculiarities of Organization of Group Interaction of Preschool Children in the Process of Game-Experimentation. Preschool Education: Global Trends, 2. Retrieved from https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/16
9. Liudmyla Brovchak, Lesia Starovoit, Larysa Likhitska, Nataliya Todosiyenko, Yuliya Yakymenko. Influence of art on the creative development of children. Received 01.11.2023, Revised 26.12.2023, Accepted 28.02.2024 https://doi.org/10.54919/physics/55.2024.52br9.

References

1. Hurevych R. S., Kademiia M. Yu., Shevchenko L. S. Interaktyvni tekhnolohii navchannia u vyshchomu pedahohichnomu navchalnomu zakladi [Interactive Learning Technologies in a Higher Pedagogical Educational Institution]: navchalnyi posibnyk. Vinnytsia: TOV firma «Planer, 2013. 309 s.
2. Koval T. V. Vykhovannia molodshykh shkoliariv zasobamy ukrainskoi narodnoi pisni v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly [Education of Younger Schoolchildren Using Ukrainian Folk Songs in the Conditions of the New Ukrainian School]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka [redaktory-uporiadnyky M. Pantiuk, A. Dushnyi, I. Zymomria]. Drohobych: Vydavnychyi dim «Helvetyka», 2020. Vyp. 27. Tom 3. S. 107-112.
3. Zuziak T. P. Stanovlennia y rozvytok pedahohichnoi osvity na Podilli (kinets XVIII- pochatok XXst.) [The formation and development of pedagogical education in Podillia (late 18th - early 20th centuries)] : monohrafiia. Vinnytsia : Nilan-LTD, 2017. 452 s.
4. Malov S. V. Formuvannia estetychnoi kompetentnosti ditei molodshoho shkilnoho viku: metodychnyi posibnyk [Formation of aesthetic competence of primary school children: a methodological manual]. Vinnytsia. Vyd-vo «Tvory», 2024. 120 s. ISBN 978-617-558-183-4
5. Marushchak O.V., Zuziak T.P., Solovei V.V., Kizym S.S. Synerhiia tsyfrovykh tekhnolohii ta zasobiv natsionalnoho ornamentu u formuvanni estetychnykh uiavlen fakhivtsiv kultury i mystetstva. [Synergy of digital technologies and means of national ornament in the formation of aesthetic ideas of culture and art specialists]. Aktualni pytannia u suchasnii nautsi. 2023. Vyp. 9 (15). S. 774. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9(15)-770-781

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

6. Todosiienko N. L., Koval T. V., Hrab O. D. Art pedahohika v konteksti nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoi osvity: perspektyvy ta tvorchyi potentsial [Art pedagogy in the context of preschool and primary education: perspectives and creative potential]. Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriia : Pedahohika i psykholohiia. Vinnytsia, 2024. Vyp. 76. S. 19-27. https://vspu.net/nzped/index.php/nzped https://doi.org/10.31.652/2415-7872-76-19-2703.pdf.
7. Brovchak, L. S., Starovoit, L. V., Likhitska, L. M., Todosiienko, N. L., & Shvets, I. B. (2024). Integrating music, drama and visual arts in extracurricular programs: enhancing psychological development in early school-aged children. Sapienza: International Journal of Interdisciplinary Studies, 5(3), e24052. https://doi.org/10.51798/sijis.v5i3.791
8. Lazarenko, N., Kolomiiets, A., & Kolesnik, K. (2022). Peculiarities of Organization of Group Interaction of Preschool Children in the Process of Game-Experimentation. Preschool Education: Global Trends, 2. Retrieved from https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/16
9. Liudmyla Brovchak, Lesia Starovoit, Larysa Likhitska, Nataliya Todosiyenko, Yuliya Yakymenko. Influence of art on the creative development of children. Received 01.11.2023, Revised 26.12.2023, Accepted 28.02.2024 https://doi.org/10.54919/physics/55.2024.52br9

Про авторів

Оксана Граб, провідний концертмейстер кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, e-mail: grabulka.67@gmail.com

Олександр Граб, вчитель-методист, вчитель вищої категорії, фізико-математичний ліцей №17 м. Вінниця, Україна, e-mail: grabulka.67@gmail.com

Юлія Якименко, асистент кафедри мистецьких дисципліндошкільної та початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, e-mail: jyliett@ukr.net

About the Authors

Oksana Grab, leading accompanist of Art Disciplines of Preschool and Primary Education, Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University, Ukraine, e-mail: grabulka.67@gmail.com

Oleksandr Grab, teacher-methodologist, teacher of the highest category of Physics and Mathematics Lyceum No. 17, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: grabulka.67@gmail.com

Yuliya Yakymenko, assistant of Art Disciplines of Preschool and Primary Education, Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: jyliett@ukr.net

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)